

Ustawa

z dnia

o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne;”;

2) w art. 10 ust. 5 pkt 4:

„4) dziecko zostało umieszczone w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem dziecka przebywającego w podmiocie wykonującym działalność leczniczą, oraz w innych przypadkach zaprzestania sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem;

3) w art. 3 pkt 16 otrzymuje brzmienie:

„16) rodzinie - oznacza to odpowiednio następujących członków rodziny: małżonków, rodziców dzieci, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25. roku życia, a także dziecko, które ukończyło 25. rok życia legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością przysługuje świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy; do członków rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka

---

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawę z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych, ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 222, poz. 1630, z 2007 r. Nr 64, poz. 427, Nr 105, poz. 720, Nr 109, poz. 747, Nr 192, poz. 1378 i Nr 200, poz. 1446, z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 138, poz. 872 i 875, Nr 223, poz. 1456 i Nr 237, poz. 1654, z 2009 r. Nr 97, poz. 800 i Nr 219, poz. 1706, z 2010 r. Nr 50, poz. 301 i Nr 222, poz. 1455 oraz z 2011 r. Nr 106, poz. 622, Nr 149, poz. 887, Nr 171, poz. 1016 i Nr 205, poz. 1212.

pozostającego w związku małżeńskim, a także pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko;”;

4) po art. 16 dodaje się art. 16a w brzmieniu:

„Art. 16a. 1. Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.³⁾) ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad członkiem rodziny legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

2. Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje, jeżeli łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty, o której mowa w art. 5 ust. 2. Przepisy art. 5 ust. 4 – 9 stosuje się odpowiednio.

3. W przypadku gdy łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę przekracza kwotę uprawniającą daną osobę do specjalnego zasiłku opiekuńczego o kwotę niższą lub równą kwocie odpowiadającej najniższemu zasiłkowi rodzinnemu przysługującemu w okresie, na który jest ustalany, specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje, jeżeli przysługiwał w poprzednim okresie zasiłkowym. W przypadku przekroczenia dochodu w kolejnym roku kalendarzowym specjalny zasiłek opiekuńczy nie przysługuje.

4. Za rodzinę osoby wymagającej opieki, o której mowa w ust. 2 rozumie się odpowiednio następujących członków rodziny:

1) w przypadku, gdy osoba wymagająca opieki jest małoletnia: rodziców osoby wymagającej opieki, małżonka rodzica osoby wymagającej opieki, osobę, z którą rodzic osoby wymagającej opieki wychowuje wspólne dziecko, pozostające na ich utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25. roku życia, a także osobę wymagającą

---

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1986 r. Nr 36, poz. 180, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1998 r. Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 122, poz. 1322, z 2001 r. Nr 128, poz. 1403, z 2003 r. Nr 83, poz. 772 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 162, poz. 1691, z 2007 r. Nr 121, poz. 831, Nr 134, poz. 947 i Nr 192, poz. 1378, z 2008 r. Nr 220, poz. 1431, z 2010 r. Nr 125 poz. 842, oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398 i Nr 149, poz. 887.

opieki; do składu rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim, pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko, a także rodzica osoby wymagającej opieki zobowiązanego tytułem wykonawczym pochodzącym lub zatwierdzonym przez sąd do alimentów na jej rzecz;

2) w przypadku gdy osoba wymagająca opieki jest pełnoletnia: osobę wymagającą opieki, małżonka osoby wymagającej opieki, osobę, z którą osoba wymagająca opieki wychowuje wspólne dziecko oraz pozostające na ich utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25. roku życia; do składu rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim, a także pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko.

5. W przypadku, gdy prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego ustala się na osobę znajdującą się pod opieką opiekuna prawnego lub umieszczoną w rodzinie zastępczej spokrewnionej w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887 i Nr 288, poz. 1690), ustalając prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego uwzględnia się dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz dochód osoby wymagającej opieki.

6. Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje w wysokości 520,00 zł miesięcznie.

7. Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługujący za niepełne miesiące kalendarzowe wypłaca się w wysokości 1/30 specjalnego zasiłku opiekuńczego za każdy dzień. Należną kwotę zasiłku zaokrągla się do 10 groszy w górę.

8. Specjalny zasiłek opiekuńczy nie przysługuje, jeżeli:

1) osoba sprawująca opiekę:

- a) ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno - rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego,
- b) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu z innych tytułów,
- c) ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego na inną osobę w rodzinie lub poza rodziną,

- d) ma ustalone prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, o którym mowa w art. 17, na tę lub na inną osobę w rodzinie lub poza rodziną,
  - e) legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 2) osoba wymagająca opieki została umieszczona w rodzinie zastępczej z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, w rodzinnym domu dziecka albo, w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem podmiotów wykonujących działalność leczniczą;
  - 3) osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na tę osobę niepełnosprawną;
  - 4) osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10, albo prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego albo prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, o których mowa w ustawie, na tę lub inną osobę w rodzinie lub poza rodziną;
  - 5) na osobę wymagającą opieki członek rodziny lub osoba spoza rodziny ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego lub do świadczenia pielęgnacyjnego;
  - 6) na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.”;
- 5) w art. 17:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:
    - 1) matce albo ojcu,
    - 2) opiekunowi faktycznemu dziecka,
    - 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną, w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

- jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.”,

b) uchyla się ust. 1a,

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje w wysokości 620,00 zł miesięcznie.”,

d) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli:

1) osoba sprawująca opiekę:

- a) ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego,
- b) ma ustalone prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na inne dziecko w rodzinie lub poza rodziną,
- c) ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, o którym mowa w art. 16a na tę lub na inną osobę w rodzinie lub poza rodziną;

2) dziecko wymagające opieki:

- a) pozostaje w związku małżeńskim, chyba że współmałżonek legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- b) zostało umieszczone w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, rodzinnym domu dziecka albo w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem podmiotów wykonujących działalność leczniczą;

- 3) osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na to dziecko lub na inną osobę w rodzinie lub poza rodziną;
  - 4) osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10, albo prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, albo prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego na to dziecko lub na inną osobę w rodzinie lub poza rodziną;
  - 5) na dziecko wymagające opieki członek rodziny lub osoba spoza rodziny ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego lub świadczenia pielęgnacyjnego;
  - 6) na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.”;
- 6) w art. 23:
- a) w ust. 3 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) osoby występującej o przyznanie świadczeń rodzinnych, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, numer PESEL, a w razie gdy nie nadano numeru PESEL - numer dokumentu potwierdzającego tożsamość”;
  - b) ust. 4aa otrzymuje brzmienie:
„4aa. Jeżeli w stosunku do osoby ubiegającej się o świadczenie pielęgnacyjne lub osoby pobierającej to świadczenie wystąpią wątpliwości dotyczące okoliczności, o których mowa w art. 17, organ właściwy może zwrócić się do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.⁴⁾) w celu weryfikacji okoliczności, o których mowa w art. 17.”;
  - c) po ust. 4d dodaje się ust. 4e-4g w brzmieniu:
„4e. Ustalając prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, organ właściwy zwraca się do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca

---

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 202, poz. 1551, Nr 219, poz. 1706 i Nr 221, poz. 1738, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 40, poz. 229, Nr 81, poz. 527, Nr 125, poz. 842 i Nr 217, poz. 1427 oraz z 2011 r. Nr 81, poz. 440, Nr 106, poz. 622 i Nr 149, poz. 887.

2004 r. o pomocy społecznej, w celu weryfikacji okoliczności, o których mowa w art. 16a.

4f. Po upływie 6 miesięcy od dnia, w którym decyzja o przyznaniu prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego stała się ostateczna, jeżeli do końca okresu zasiłkowego pozostało więcej niż 3 miesiące, oraz w każdej sytuacji, gdy zaistnieją wątpliwości co do spełniania przesłanek warunkujących prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego organ właściwy zwraca się do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przeprowadzenie weryfikacji okoliczności, o których mowa w art. 16a.

4g. Przepis ust. 4e i 4f stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy organ właściwy upoważnił do prowadzenia postępowania w sprawie świadczeń rodzinnych kierownika ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy, a także inną osobę na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy.”,

d) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Minister właściwy do spraw rodziny określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz wzory:

1) wniosków o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych,

2) zaświadczenia z urzędu skarbowego, o którym mowa w ust. 4 pkt 1,

3) oświadczeń o dochodach rodziny, w tym oświadczeń osób rozliczających się na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, oraz innych oświadczeń i dowodów niezbędnych do ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych,

4) wywiadu, o którym mowa w ust. 4a,

5) oświadczeń o dochodach członków rodziny uzyskanych w poprzednim roku kalendarzowym

- kierując się koniecznością ujednoczenia procedur oraz zapewnienia stosownej dokumentacji niezbędnej do sprawnej realizacji świadczeń rodzinnych.”;

7) w art. 24:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Prawo do świadczeń rodzinnych ustala się na okres zasiłkowy, z wyjątkiem świadczeń, o których mowa w art. 9, art. 14-16 i art. 17.”,

b) ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. Jeżeli w okresie trzech miesięcy, licząc od dnia wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, zostanie złożony wniosek o ustalenie prawa do świadczenia uzależnionego od niepełnosprawności, prawo to ustala się począwszy od miesiąca, w którym złożono wniosek o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności.”,

c) uchyla się ust. 3a;

8) w art. 27 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W razie zbiegu uprawnień do świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego przysługującego więcej niż jednej osobie sprawującej opiekę nad osobą lub osobami wymagającymi opieki przyznaje tylko jedno świadczenie osobie, która pierwsza złożyła wniosek.”;

9) w art. 33 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Minister właściwy do spraw rodziny określi, w drodze rozporządzenia, wzory i sposób sporządzania sprawozdań oraz terminy i sposób ich przedstawiania, uwzględniając potrzebę ujednoczenia informacji przekazywanych przez podmioty realizujące ustawę.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.⁵⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 w pkt 2 lit. w otrzymuje brzmienie:

„w) wójt, burmistrz lub prezydent miasta - w stosunku do osób otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne albo specjalny zasiłek opiekuńczy, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych,”;

2) w art. 6 ust. 2a - 2c otrzymują brzmienie:

„2a. Za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne albo specjalny zasiłek opiekuńczy wójt, burmistrz lub prezydent miasta opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy odpowiadającej wysokości odpowiednio świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego przysługujących na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych przez okres niezbędny

---

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 218, poz. 1690, z 2010 r. Nr 105, poz. 668, Nr 182, poz. 1228, Nr 225, poz. 1474, Nr 254, poz. 1700 i Nr 257, poz. 1725 oraz z 2011 r. Nr 45, poz. 235, Nr 75, poz. 398, Nr 138, poz. 808, Nr 171, poz. 1016, Nr 197, poz. 1170, Nr 199, poz. 1175 i Nr 232 poz. 1378.

do uzyskania 25-letniego okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego), jednak nie dłużej niż przez 20 lat.

2b. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta nie opłaca składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne albo specjalny zasiłek opiekuńczy, jeżeli podlega ona obowiązkowi ubezpieczenia społecznego z innego tytułu na podstawie ustawy lub na podstawie odrębnych przepisów.

2c. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, jeżeli wypłaca osobie świadczenie pielęgnacyjne albo specjalny zasiłek opiekuńczy, może wystąpić do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o udzielenie informacji o przebiegu ubezpieczenia oraz za jaki okres za tę osobę powinien opłacać składkę na ubezpieczenie emerytalne i rentowe.”;

3) w art. 16 ust. 6b otrzymuje brzmienie:

„6b. Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne albo specjalny zasiłek opiekuńczy na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych finansuje w całości wójt, burmistrz lub prezydent miasta.”;

4) w art. 18 ust. 5a otrzymuje brzmienie:

„5a. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne albo specjalny zasiłek opiekuńczy na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych stanowi odpowiednio kwota tego świadczenia.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.⁶⁾) w art. 87 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Zasady, o której mowa w ust. 3, nie stosuje się, jeżeli zmniejszenie podstawy wymiaru składek poniżej minimalnego wynagrodzenia nastąpiło na skutek pobierania wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wypłaconego na podstawie przepisów Kodeksu pracy, zasiłków i świadczenia rehabilitacyjnego z ubezpieczenia chorobowego lub z ubezpieczenia wypadkowego. Zasady tej nie stosuje się również, jeżeli podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowiła

---

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 205, poz. 1365, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203 oraz z 2012 r., poz. 118.

kwota zasiłku stałego z pomocy społecznej, świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego określonych w przepisach o świadczeniach rodzinnych, oraz do: pracowników, o których mowa w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407 oraz z 2005 r. Nr 157, poz. 1314), żołnierzy niezawodowych w służbie czynnej, ubezpieczonych odbywających służbę zastępczą, a także pozostających w służbie kandydackiej funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.⁷⁾) w art. 37 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku zbiegu uprawnień do zasiłku stałego i renty socjalnej, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania, zasiłek stały nie przysługuje.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.⁸⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w pkt 2 lit. j otrzymuje brzmienie:

„j) nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania,”;

2) w art. 104 ust. 1 pkt 3 lit. c otrzymuje brzmienie:

„c) pobierających na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy lub dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka,”.

---

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 202, poz. 1551, Nr 219, poz. 1706 i Nr 221, poz. 1738, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 40, poz. 229, Nr 81, poz. 527, Nr 125, poz. 842 i Nr 217, poz. 1427 oraz z 2011 r. Nr 81, poz. 440, Nr 106, poz. 622 i Nr 149, poz. 887.

⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 134, poz. 850, Nr 171, poz. 1056, Nr 216, poz. 1367 i Nr 237, poz. 1654, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 69, poz. 595, Nr 91, poz. 742, Nr 97, poz. 800, Nr 115, poz. 964, Nr 125, poz. 1035, Nr 127, poz. 1052, Nr 161, poz. 1278 i Nr 219, poz. 1706, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 81, poz. 531, Nr 238, poz. 1578, Nr 239, poz. 1593, Nr 254, poz. 1700 i Nr 257, poz. 1725 i 1726 oraz z 2011 r. Nr 45, poz. 235, Nr 106, poz. 622, Nr 171, poz. 1016, Nr 205, poz. 1206 i 1211 i Nr 291, poz. 1707.

Art. 6. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.⁹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 66 w ust. 1 pkt 28 otrzymuje brzmienie:

„28) osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy lub dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania, przyznane na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu;”;

2) w art. 73 pkt 10 otrzymuje brzmienie:

„10) osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 28, obejmuje okres od dnia przyznania świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania do dnia utraty prawa do ich pobierania;”.

Art. 7. W ustawie z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych (Dz. U. z 2005 r. Nr 85, poz. 728, z późn. zm.¹⁰⁾) w art. 4 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) osoby, które otrzymują świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy z właściwego organu realizującego zadania w zakresie świadczeń rodzinnych jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej lub rentę socjalną z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub innego organu emerytalno-rentowego;”.

Art. 8. W ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7, z późn. zm.¹¹⁾) w art. 2 w pkt 12 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

---

⁹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 216, poz. 1367, Nr 225, poz. 1486, Nr 227, poz. 1505, Nr 234, poz. 1570 i Nr 237, poz. 1654, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 22, poz. 120, Nr 26, poz. 157, Nr 38, poz. 299, Nr 92, poz. 753, Nr 97, poz. 800, Nr 98, poz. 817, Nr 111, poz. 918, Nr 118, poz. 989, Nr 157, poz. 1241, Nr 161, poz. 1278 i Nr 178, poz. 1374, z 2010 r. Nr 50, poz. 301, Nr 107, poz. 679, Nr 125, poz. 842, Nr 127, poz. 857, Nr 165, poz. 1116, Nr 182, poz. 1228, Nr 205, poz. 1363, Nr 225, poz. 1465, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1723 i 1725 oraz z 2011 r. Nr 45, poz. 235, Nr 73, poz. 390, Nr 81, poz. 440, Nr 106, poz. 622, Nr 112, poz. 654, Nr 113, poz. 657, Nr 122, poz. 696, Nr 138, poz. 808, Nr 149, poz. 887, Nr 171, poz. 1016, Nr 205, poz. 1203 i Nr 232, poz. 1378.

¹⁰⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 157, poz. 1314, z 2010 r. Nr 13, poz. 70 i Nr 152, poz. 1023 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654.

„12) rodzinie - oznacza to odpowiednio następujących członków rodziny: rodziców osoby uprawnionej, małżonka rodzica osoby uprawnionej, osobę, z którą rodzic osoby uprawnionej wychowuje wspólne dziecko, pozostające na ich utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25. roku życia oraz dziecko, które ukończyło 25. rok życia otrzymujące świadczenia z funduszu alimentacyjnego lub legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością przysługuje świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992, z późn. zm.³⁾), a także osobę uprawnioną;”.

Art. 9. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.¹²⁾) w art. 112a w ust. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) wypłat i obsługi świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz finansowania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy;”.

Art. 10. 1. Osoby uprawnione do świadczenia pielęgnacyjnego do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie przepisów dotychczasowych zachowują prawo do tego świadczenia do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa 6-miesięczny termin od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli spełniają warunki określone w dotychczasowych przepisach.

2. Wydane na podstawie przepisów dotychczasowych decyzje w sprawach o przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego tracą moc po upływie okresu, o którym mowa w ust. 1.

3. Organ właściwy, w terminie 2 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, informuje osoby otrzymujące świadczenie pielęgnacyjne o utracie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego.

---

¹¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 97, poz. 800 i Nr 98, poz. 817, z 2010 r. Nr 81, poz. 530 i Nr 229, poz. 1504 oraz z 2011 r. Nr 106, poz. 622, Nr 129, poz. 735, Nr 149, poz. 887, Nr 171, poz. 1016 i Nr 205, poz. 1212.

¹²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 96, poz. 620, Nr 123, poz. 835, Nr 152, poz. 1020, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 185, poz. 1092, Nr 201, poz. 1183, Nr 234, poz. 1386 i Nr 240, poz. 1429.

Art. 11. 1. Matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu lub osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną, w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887 i Nr 288, poz. 1690), uprawnionym do świadczenia pielęgnacyjnego przysługuje dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego w okresie od 1 kwietnia 2012 r. do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa 6-miesięczny termin od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy

2. Dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego przysługuje w wysokości 100 zł miesięcznie za każdy miesiąc, w którym osoba, o której mowa w ust. 1, uprawniona była do świadczenia pielęgnacyjnego.

3. Prawo do dodatku do świadczenia pielęgnacyjnego ustala z urzędu wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej do świadczenia pielęgnacyjnego.

4. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, o których mowa w ust. 3 realizuje dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego, jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

5. Dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego oraz koszty jego obsługi finansowane są, w formie dotacji celowej, z budżetu państwa.

6. W sprawach nieuregulowanych stosuje się przepisy ustawy, o której mowa w art. 1 niniejszej ustawy.

Art. 12. W sprawach, o świadczenie pielęgnacyjne, do którego prawo powstało przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, ustalając to prawo za okres do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 13. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 23 ust. 5 i art. 33 ust. 3 ustawy, o której mowa w art. 1, zachowują moc do czasu wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 23 ust. 5 i art. 33 ust. 3 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez okres 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 14. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia z wyjątkiem:

- 1) art. 1 pkt 4 lit. c, który wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca, następującego po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy,

- 2) art. 11, który wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 kwietnia 2012 r.

UZASADNIENIE

Projektowana ustawa zmierza do racjonalizacji zasad przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992, z późn. zm.) poprzez zmianę zasad przyznawania tego świadczenia.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

- 1) matce albo ojcu,
  - 2) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.), ciąży obowiązek alimentacyjny,
  - 3) opiekunowi faktycznemu dziecka
- jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli zajdą przesłanki określone w art. 17 ust. 5 ustawy z dnia 28 listopada o świadczeniach rodzinnych, tj.:

- 1) osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;
- 1a) osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na inną osobę w rodzinie lub poza rodziną;
- 2) osoba wymagająca opieki:
  - a) pozostaje w związku małżeńskim, chyba że współmałżonek legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,

- b) została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, albo, w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej;
- 3) osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na to dziecko;
- 4) osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10 ustawy, albo do świadczenia pielęgnacyjnego na tę lub inną osobę w rodzinie lub poza rodziną;
- 5) na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Jak wskazano powyżej w przypadku, gdy najbliżsi członkowie rodziny zrezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, aby opiekować się niepełnosprawnym członkiem rodziny, uprawnieni są do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego, o którym mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Od 1 stycznia 2010 r. liczba osób ubiegających się o świadczenie pielęgnacyjne dodatkowo gwałtownie rośnie, od czasu kiedy zostało zniesione kryterium dochodowe warunkujące prawo do świadczenia pielęgnacyjnego i wszystkie osoby uprawnione na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, niezależnie od sytuacji dochodowej, mogą ubiegać się o świadczenie pielęgnacyjne (w 2011 r. liczba osób uprawnionych zwiększyła się o 100 %). W związku z ograniczonymi w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych możliwościami weryfikowania uprawnień do świadczenia pielęgnacyjnego (na podstawie tej ustawy nie ma np. możliwości przeprowadzenia wywiadu środowiskowego u osób ubiegających się o świadczenie pielęgnacyjne), zauważalna jest postępująca tendencja do „wyszukiwania” przez osoby nieaktywne zawodowo osób niepełnosprawnych w swoich rodzinach jedynie w celu uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego, bez faktycznego sprawowania opieki nad taką osobą.

Pozostawienie bez zmian aktualnego stanu prawnego dotyczącego świadczenia pielęgnacyjnego, wobec tendencji społecznych do wykorzystywania tego świadczenia w sposób sprzeczny z jego celem, może spowodować w niedługiej przyszłości sytuację, gdy

na wszystkie osoby legitymujące się odpowiednią niepełnosprawnością przyznawane będzie świadczenie pielęgnacyjne, co skutkować będzie lawinowym wzrostem kosztów. Sytuacja ta spowoduje, że niemożliwe będą w przyszłości jakiegokolwiek ruchy zwiększające wydatki na świadczenia rodzinne. Dlatego też, konieczne jest wprowadzenie racjonalizacji zasad przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego, co doprowadzi do zmniejszenia skali ww. nadużyć.

Wobec powyższego projektowane modyfikacje zasad przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego wymagają wprowadzenia następujących zmian w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych:

a) w zakresie świadczenia pielęgnacyjnego:

- bez kryterium dochodowego, proponuje się pozostawienie, jako osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego, wyłącznie rodziców, opiekunów faktycznych dziecka (osób sprawujących opiekę nad dzieckiem, które wystąpiły do sądu o jego przysposobienie) oraz osób będącymi rodzinami zastępczymi spokrewnionymi w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887 i Nr 288, poz. 1690).

Wprowadzenie takiego rozwiązania jest uzasadnione ze względu na istniejącą różnicę pomiędzy sytuacją dwóch grup opiekunów otrzymujących dotychczas świadczenie pielęgnacyjne, o których mowa w art. 17 ustawy o świadczeniach rodzinnych, tj. rodziców osoby niepełnosprawnej i innych jej krewnych oraz ich obowiązkiem alimentacyjnym.

Nie ulega wątpliwości, że zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, obowiązek utrzymania dziecka przez rodziców jest zdecydowanie „silniejszy” od obowiązku alimentacyjnego dalszych krewnych czy rodzeństwa.

Zgodnie z art. 133 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, uprawnionym do świadczeń alimentacyjnych jest ten kto znajduje się w niedostatku (w niedostatku jest ten, kto nie ma własnych środków na zaspokojenie swych usprawiedliwionych potrzeb). Wyjątkiem jednak od tej zasady jest przepis §1 tego samego artykułu, zgodnie z którym, rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie (chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania). A zatem, niesamodzielnym dzieciom przysługują roszczenia alimentacyjne wobec swoich rodziców niezależnie od tego, czy znajdują się w stanie niedostatku czy też nie (innymi słowy nawet jeżeli dziecko nie znajduje się w niedostatku, to ma wobec rodziców roszczenie alimentacyjne dotąd, dopóki nie będzie w stanie utrzymać się samodzielnie).

Różne są również sytuacje materialne osób niepełnosprawnych wymagających opieki. W przypadku gdy opieka sprawowana jest nad niepełnosprawnym dzieckiem – dziecko, z uwagi na wiek, najczęściej nie posiada żadnego dochodu pozwalającego na sfinansowanie opieki. Natomiast osoby dorosłe, nad którymi opiekę sprawują członkowie dalszej rodziny, przeważnie dysponują swoim dochodem (emerytura, renta), co pozwala im na sfinansowanie lub współfinansowanie opieki, bez konieczności dodatkowego wsparcia ze strony budżetu państwa.

- podwyższenie wysokości świadczenia pielęgnacyjnego do kwoty 620 zł,
- ograniczenie prawa do świadczeń tylko do sytuacji gdy opieka jest sprawowana nad dzieckiem (bez względu na wiek dziecka) legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- rozszerzenie katalogu przesłanek negatywnych w szczególności o sytuacje, w których:
  - osoba w rodzinie ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego na tę lub na inną osobę w rodzinie lub poza rodziną;
  - na dziecko wymagające opieki członek rodziny lub osoba spoza rodziny ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego lub świadczenia pielęgnacyjnego.

b) wprowadzenie specjalnego zasiłku opiekuńczego:

- a) specjalny zasiłek opiekuńczy przysługiwać będzie osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny. Jest to grupa podmiotów, która dotychczas otrzymywała świadczenia pielęgnacyjne, niespełniająca warunków do otrzymania tego świadczenia na warunkach określonych w nowych przepisach;
- b) specjalny zasiłek opiekuńczy przysługiwać będzie osobom wskazanym powyżej, jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad członkiem rodziny legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej

lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

- c) specjalny zasiłek opiekuńczy przysługiwać będzie, gdy łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie przekroczy obowiązującego kryterium dochodowego. Kryterium określone w art. 5 ust. 2 w przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności w przeliczeniu na osobę wynosi 583 zł.

Zmiana dotycząca wprowadzenia kryterium dochodowego przy ustalaniu specjalnego zasiłku opiekuńczego, stanowiącego łączny dochód dwóch rodzin, tj. rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki, związana jest z koniecznością wprowadzenia możliwie najbardziej racjonalnych zasad przyznawania tego świadczenia. Branie pod uwagę dochodów obu rodzin umożliwia ustalenie faktycznej sytuacji finansowej osoby pobierającej specjalny zasiłek opiekuńczy, gdyż nierzadko zdarza się sytuacja, w której osoba sprawująca opiekę jest *de facto* na utrzymaniu osoby wymagającej opieki i pozostaje z nią w jednym gospodarstwie domowym. Wprowadzona została również specjalna definicja rodziny osoby wymagającej opieki, z uwzględnieniem wieku tej osoby. Konieczne bowiem było rozróżnienie składu rodziny dla osoby, która nie osiągnęła pełnoletniości (małoletniego) i osoby pełnoletniej, ze względu na inną sytuację rodzinną i finansową takich osób i różne składy rodziny pozostające, co do zasady, we wspólnym gospodarstwie. Ponadto, w przypadku, gdy prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego ustala się na osobę znajdującą się pod opieką opiekuna prawnego lub umieszczoną w rodzinie zastępczej spokrewnionej w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustalając prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego uwzględnia się dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz dochód osoby wymagającej opieki. Wiąże się to z koniecznością ustalenia dochodu w sposób jak najbardziej odpowiadający rzeczywistości. Jeżeli osoba wymagająca opieki jest pod opieką opiekuna prawnego lub została umieszczona w rodzinie zastępczej nie powinno brać się pod uwagę

dochodów jej rodziny (w rozumieniu przepisów o świadczeniach rodzinnych) ponieważ de facto osoba ta nie jest na utrzymaniu tej rodziny.

Rozwiązanie, o którym mowa powyżej, tj. liczenie dochodu, stanowiącego kryterium przy przyznawaniu specjalnego zasiłku opiekuńczego, na podstawie łącznego dochodu dwóch rodzin funkcjonowało już efektywnie i w sposób niezawodny w ustawie o świadczeniach rodzinnych do dnia 1 stycznia 2010 r., czyli do zmiany polegającej na zniesieniu kryterium dochodowego jako przesłanki do uzyskania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego (art. 17 ust. 2a został uchylony przez art. 13 pkt 1 lit. c, ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją wydatków budżetowych (Dz. U. Nr 219, poz.1706)).

W związku z powyższym wprowadzenie sposobu obliczania dochodu zgodnie z zasadami przedstawionymi powyżej wydaje się najpełniej oddawać rzeczywisty stan faktyczny na podstawie którego miałyby być ustalane prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego. Jednocześnie należy zauważyć, że nie będzie to *novum* ustawowe, a jedynie powrót do sprawnie działającego rozwiązania systemowego.

- d) wysokość zasiłku ma wynosić 520 zł miesięcznie,
- e) zasiłek przysługujący za niepełne miesiące kalendarzowe wypłaca się w wysokości 1/30 zasiłku za każdy dzień; należną kwotę zasiłku zaokrągla się do 10 groszy w górę,
- f) wprowadza się katalog przesłanek uniemożliwiających otrzymanie specjalnego zasiłku opiekuńczego, tj.:

1) po stronie osoby sprawującej opiekę:

- a) ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno – rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego,
- b) podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów,
- c) legitymowanie się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- d) ma ustalone prawo do świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego na tę lub na inną osobę w rodzinie lub poza rodziną;

2) po stronie osoby wymagającej opieki umieszczenie w rodzinie zastępczej z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, w rodzinnym domu dziecka, albo w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, i korzystanie w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem podmiotów wykonujących działalność leczniczą;

3) gdy osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na tę osobę niepełnosprawną;

4) osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10, z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, albo prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego albo prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, o których mowa w ustawie, na tę lub inną osobę w rodzinie lub poza rodziną;

5) gdy na osobę wymagającą opieki członek rodziny lub osoba spoza rodziny ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego lub do świadczenia pielęgnacyjnego;

6) na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Zmiany dokonane w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych polegają także na dokonaniu niezbędnych zmian redakcyjnych, które pozwolą na skuteczne stosowanie ustawy. Zmiany takie zostały dokonane w art. 2, 3, 23, 24, 27 i 33.

Zmiany dokonane zostały także w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawie z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych, ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych:

- rozszerzenie dotychczasowych regulacji o specjalny zasiłek opiekuńczy, który będzie analogiczny, jak obowiązujące obecnie rozwiązania dotyczące osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne.

Zmiany opisane powyżej, dotyczące poszerzenia katalogów osób o osoby otrzymujące specjalny zasiłek opiekuńczy w stosunku do dotychczasowych regulacji nie spowodują zmniejszenia wpływów z opłat ani zwiększenia wydatków państwa w tym zakresie.

Projekt ustawy przewiduje podział osób otrzymujących dotychczas świadczenie pielęgnacyjne na dwie grupy podmiotów: osób otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne na podstawie nowych przepisów i osób otrzymujących specjalny zasiłek opiekuńczy (wprowadzony projektowaną ustawą), którego otrzymywanie uzależnione będzie od spełnienia kryterium dochodowego. W związku z powyższym liczba, o których mowa w ww. ustawach ulegnie obniżeniu w stosunku do liczby osób określonych w dotychczasowych przepisach.

Przepisy przejściowe

Mając na uwadze konstytucyjną zasadę ochrony praw nabytych konieczne jest zachowanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego osobom obecnie je otrzymującym, niezależnie od tego czy spełniają nowe warunki. Zgodnie z projektowaną regulacją, wprowadza się okres przejściowy uprawniający osoby dotychczas otrzymujące świadczenie pielęgnacyjne do otrzymywania przedmiotowego świadczenia na podstawie art. 17 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych przez okres 6 m-cy od dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej. W związku z powyższym osoby dotychczas otrzymujące świadczenie i spełniające warunki określone w przepisach dotychczasowych będą otrzymywać świadczenie w wysokości 520 zł.

Decyzje wydane na podstawie przepisów dotychczasowych w sprawie o przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego pozostają w mocy na okres 6 m-cy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy i po upływie tego okresu z mocy prawa przestają obowiązywać.

Organy właściwe zostały zobowiązane do poinformowania osoby otrzymującej świadczenie pielęgnacyjne o utracie mocy decyzji ustalającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. Poinformowanie to ma nastąpić w ciągu 2 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

W sprawach, o świadczenie pielęgnacyjne, do którego prawo powstało przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, ustalając to prawo za okres do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Ustanawia się dodatek dla grupy osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego, które odpowiadają grupie podmiotów uprawnionych do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego na nowych zasadach, czyli dla matki, ojca, opiekuna faktycznego dziecka lub osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną, w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w wysokości 100 zł miesięcznie.

Dodatek przysługuje za każdy miesiąc -w okresie od 1 kwietnia 2012 r. do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa 6-miesięczny termin od dnia wejścia w życie ustawy- w którym ww. osobom przysługiwało prawo do świadczenia pielęgnacyjnego.

Zasadnym jest przyznanie dodatkowej pomocy wyłącznie dla matki, ojca lub opiekuna faktycznego dziecka (osoba sprawująca opiekę nad dzieckiem, która wystąpiła do sądu o jego przysposobienie) z uwagi na fakt, że są to osoby wymagające największego wsparcia z uwagi na konieczność rezygnacji z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem.

Podkreślić należy również, że obowiązek utrzymania dziecka przez rodziców jest zdecydowanie „silniejszy” od obowiązku alimentacyjnego dalszych krewnych czy rodzeństwa.

Różna jest również sytuacja osoby wymagającej opieki. W przypadku gdy opieka sprawowana jest nad niepełnosprawnym dzieckiem – dziecko z uwagi na wiek najczęściej nie posiada żadnego dochodu pozwalającego na sfinansowanie opieki lub -jeżeli ukończyło 18 r.ż.- posiada rentę socjalną. Natomiast w przypadku dorosłych osób, nad którymi opiekę sprawują członkowie dalszej rodziny, osoby te przeważnie dysponują swoim dochodem (emerytura, renta), co pozwala im na sfinansowanie lub współfinansowanie opieki, bez konieczności dodatkowego wsparcia w tym zakresie ze strony budżetu państwa.

Dodatek, ten przyznaje się z urzędu. Realizacja zadań związanych z dodatkiem jest zadaniem zleconym, finansowanym z budżetu państwa. Organami właściwymi w zakresie realizacji dodatku są organy właściwe w rozumieniu ustawy o świadczeniach rodzinnych.

W sprawach nieuregulowanych dotyczących dodatku do świadczenia pielęgnacyjnego stosuje się przepisy ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Wejście ustawy w życie

Ustawa wchodzi w życie w ciągu 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 3 lit c, w którym jest mowa o wysokości świadczenia pielęgnacyjnego, który wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca, następującego po miesiącu, w którym upływa 6-miesięczny termin od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Zachowanie takiego terminu jest konieczne ze względu na zapewnienie możliwości sprawnej realizacji przez organy właściwe spraw związanych ze świadczeniem pielęgnacyjnym i specjalnym zasiłkiem opiekuńczym. Przepis ten odpowiada również okresowi, na jaki zachowane zostało prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, osobom, które otrzymują je na podstawie przepisów dotychczasowych.

Ponadto, przepis art. 11, dotyczący kwestii dodatku do świadczenia pielęgnacyjnego, wchodzi w życie z dniem wejścia w życie ustawy z mocą od dnia 1 kwietnia 2012 r. Zapis taki pozwoli na kontynuowanie przyznanej - w ramach rządowego programu wspierania niektórych osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne - pomocy finansowej w wysokości 100 zł matce, ojcu lub opiekunowi faktycznemu dziecka pobierającym świadczenie pielęgnacyjne, w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 marca 2012 r.

Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Problematyka regulowana przez projekt ustawy nie jest objęta przepisami prawa Unii Europejskiej.

Notyfikacja

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

Ocena Skutków Regulacji

Podmioty, na które oddziałuje projektowana ustawa

Projektowane rozwiązania dotyczą organów administracji publicznej realizujących zadania w zakresie świadczeń rodzinnych na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Ponadto projekt dotyczy osób uprawnionych do pobierania świadczeń na podstawie tej ustawy.

Przeprowadzone konsultacje

Projekt ustawy poddany został uzgodnieniom międzyresortowym oraz przesłany do zaopiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego, a także do konsultacji z następującymi partnerami społecznymi:

- 1) Forum Związków Zawodowych;
- 2) NSZZ „Solidarność”;
- 3) Ogólnopolskim Porozumieniem Związków Zawodowych;
- 4) Pracodawcami Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) Polską Konfederacją Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”;
- 6) Związkiem Rzemiosła Polskiego;
- 7) Business Centre Club;
- 8) Ogólnopolską Federacją Organizacji Pozarządowych;
- 9) Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Rodzin Osób Niepełnosprawnych „Razem możemy więcej”;
- 10) Forum Rodzin Osób Niepełnosprawnych *RodzinyOn*.

Uwagi i opinie do projektu ustawy zgłosili następujący partnerzy społeczni: Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Business Centre Club, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Rodzin Osób Niepełnosprawnych „Razem możemy więcej” oraz Forum Rodzin Osób Niepełnosprawnych *RodzinyOn*. Wszystkie zgłoszone uwagi zostały poddane

dokładnej analizie. W efekcie wybrano rozwiązania, które w najpełniejszy sposób realizują cel projektu.

W dniu 22 lutego 2012 r. projekt ustawy został negatywnie zaopiniowany przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 11a uchwały Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.) oraz na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2005 r. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.). Brak było podmiotów zgłaszających zainteresowanie pracami nad projektem ustawy.

Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Mając na uwadze dynamikę wzrostu liczby świadczeniobiorców świadczenia pielęgnacyjnego szacuje się że wydatki z tego tytułu wyniosą:

- 1 726,5 mln zł w 2012 r. (wzrost o 448,9 mln zł w stosunku do 2011 r.),
- 2 120,2 mln zł w 2013 r. (wzrost o 842,6 mln zł w stosunku do 2011 r.),
- 2 347,4 mln zł w 2014 r. (wzrost o 1 069,8 mln zł w stosunku do 2011 r.).

Wprowadzenie proponowanych zmian skutkować będzie wydatkami w wysokości:

- 1 386,2 mln zł w 2012 r. (wzrost o 108,7 mln zł w stosunku do 2011 r.),
- 998,2 mln zł w 2013 r. (spadek wydatków o 279,3 mln zł w stosunku do 2011 r.),
- 956,4 mln zł w 2014 r. (spadek wydatków o 321,1 mln zł w stosunku do 2011 r.).

Liczba świadczeniobiorców przeciętnie miesięcznie wyniesie:

- w 2012 r. - 198,1 tys. osób, spadek o 24,4 tys. osób w stosunku do liczby wynikającej z zakładanej dynamiki wzrostu liczby świadczeniobiorców świadczenia pielęgnacyjnego w przypadku niewprowadzenia proponowanych zmian,
- w 2013 r. - 117,6 tys. osób, spadek o 131,4 tys. w stosunku do liczby wynikającej z zakładanej dynamiki wzrostu liczby świadczeniobiorców świadczenia pielęgnacyjnego w przypadku niewprowadzenia proponowanych zmian,

- w 2014 r. – 112,1 tys. osób, spadek o 138,7 tys. osób w stosunku do liczby wynikającej z zakładanej dynamiki wzrostu liczby świadczeniobiorców świadczenia pielęgnacyjnego w przypadku niewprowadzenia proponowanych zmian.

Koszty administracyjne związane z weryfikacją uprawnień do zasiłków pielęgnacyjnych i wymogiem przeprowadzenia wywiadów środowiskowych wyniosą łącznie ok. 2,25 mln zł.

Zaproponowane zmiany ustawy o świadczeniach rodzinnych, w tym w zakresie kosztów administracyjnych związanych z weryfikacją uprawnień do zasiłków pielęgnacyjnych i wymogiem przeprowadzania wywiadów środowiskowych, nie spowodują wzrostu wydatków ponad limit zaplanowany w projekcie ustawy budżetowej na 2012 r.,

Wskazane powyżej skutki finansowe związane są z:

- 1) Zachowaniem wsparcia finansowego (które do 31 marca realizowane było na podstawie programu rządowego) od 1 kwietnia 2012 r. w wysokości 100 zł dla rodziców, opiekunów faktycznych oraz osób będących rodzicami zastępczymi spokrewnionymi, uprawnionymi do świadczenia pielęgnacyjnego;
- 2) zatrzymaniem od dnia wejścia w życie ustawy wzrostu liczby osób otrzymujących świadczenia pielęgnacyjne;
- 3) zachowaniem przez okres 6 miesięcy, od dnia wejścia ustawy w życie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego osobom obecnie je otrzymującym, które nie spełnią nowych warunków;
- 4) podwyższeniem wysokości świadczenia pielęgnacyjnego po upływie 6 miesięcy od momentu wejścia w życie ustawy do kwoty 620 zł.

Wpływ regulacji na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorstw, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw oraz na sytuację i rozwój regionalny

Ustawa nie wpływa na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw oraz rozwój regionalny.